

1 februari 2020

Antoniosdagen

Den 30 januari infaller Antonios den stores dag.

Rottrådarna till allt kristet klosterliv letar sig genom århundradena ut i öknen och den mylla som den helige Antonios kultiverade genom sitt liv och lära. I år vill jag – utöver texten i Ekumeniska Kommunitetens Synaxarium, *Trons vittnen* – lyfta fram två texter hämtade ur ett tidigt nummer av tidskriften Pilgrim. Temat är *Profetians Ande*. Då numret sedan länge är slut (och i sin digitala form endast finns på en diskett) återpublicerar vi, i månadsbrevets form, Johannesakademins preses, Samuel Rubensons, översättning av Antonios tredje brev samt en kommentar till det samma.

Samuels forskning på Antonios brev har rönt stor betydelse i vida kretsar. När de här artiklarna först publicerades i Pilgrim år 1995 visste vi inget om vare sig Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby eller Johannesakademins framväxt.

För att vara ett så litet språk har vi oproportionerligt mycket litteratur från den tidiga kyrkan tillgängligt på svenska. I takt med att Johannesakademins översättningsarbete av den systematiska samlingen av Ökenfädernas tänkespråk fortskrider ges kristenheten ytterligare trosstärkande bidrag inom samma område.

***

Antonios tredje brev

Den människa som har insikt är redo att befrias vid Jesu ankomst genom att hon känner sig själv i sin andliga natur. Ty den som känner sig själv känner också sin Skapares verk och hur han handlar med dem han skapat.

Mina kära i Herren, mina medlemmar och de heligas medarvingar, jag bönfaller er i Jesu namn att handla så att Han ger er alla vishetens ande så att ni lär er

urskilja och förstå att den kärlek jag har till er inte är en kroppslig kärlek utan en andlig, gudstjänandets, kärlek. Därför kallar jag inte heller er vid era kroppsliga namn som förgår. Om en människa har lärt känna sitt sanna namn skall hon en gång även se Sanningens namn. Så kallades Jakob medan han brottades med ängeln hela natten ännu Jakob, men när det dagades kallades han Israel, vilket betyder "en själ som ser Gud".

Jag tror inte att ni är okunniga om att dygdernas fiende alltid tänker ut vad ont är mot sanningen. Därför har Gud inte besökt dem han skapat endast en gång. Nej, från världens begynnelse har det alltid funnits de som genom Hans lags testamente gjorts redo att komma till Skaparen och tillbedja Honom i sanning. Men genom mycken svaghet, kroppens tyngd och omsorgerna om det onda har testamentets lag förtorkat och själens sinnesförmögenheter utmattats så att de inte har kunnat återfinna sig själva sådana som de en gång skapades.

Den andliga naturen är odödlig och upplöses inte med kroppen. Ändå kan den inte befrias genom sin egen rättfärdighet. Därför vände sig Gud i sin välvilja till dem med Skriftens lag för att lära dem att tillbedja Fadern i sanning. Ty Gud är en och den andliga naturen är därför till i enhet. Det ordet borde vara tydligt nog för er, mina kära, att *alla de som inte är ett drar på sig strider och så blir sig själva till dom*. Skaparen såg att deras sår var stort och behövde vård. Han som själv är deras Skapare och läkare, Jesus, sände därför förelöpare framför sig. Jag tvekar inte att säga att Moses, som gav Lagen, är en av hans budbärare, och att samma Ande som verkade i Moses bistod gemenskapen av de heliga när de alla bad om Guds enfödde son. Likaså är Johannes en av hans budbärare, ty *profeterna och lagen var intill Johannes och Gudsriket erövrats och erövrarna rycker det till sig*. De som var iklädda Anden förstod att detta stora sår inte kunde helas genom någon skapad utan endast genom Guds rättfärdighet, Hans enfödde, som han sänt för att frälsa hela världen. Ty han är den store läkaren som förmår hela detta väldiga sår. I sin välvilja och för allas vår frälsnings skull *skonade* skapelsens fader *inte sin egen son utan utgav honom för våra synder*. *Genom våra missgärningar blev han förödmjukad men genom hans sår blir vi helade*. Genom sitt ords kraft har han samlat oss från alla trakter, från jordens yttersta gräns till världsalltets slut. Han har uppväckt våra hjärtan från det jordiska och lärt oss att vi är varandras lemmar.

Jag bönfaller er, mina kära i Herren, att förstå att det jag skriver är Herrens bud. Ty det är en stor sak för oss att förstå den gestalt Jesus antog för vår skull, *att han blev som vi i allt utom synden*. Genom hans ankomst måste vi därför nu befria oss. Så kan han göra oss visa genom sin dårskap, rika genom sin fattigdom och starka genom sin svaghet, och uppväcka oss alla när han fördriver den som haft makten över de döda. Därför skall vi inte längre anropa Jesus för det som hör kroppen till, ty Jesu ankomst leder oss in i det godas tjänst till dess vi fördrivit allt ont. Då skall

Jesus säga också till oss: *Jag kallar er inte längre tjänare utan bröder.* Ty när apostlarna var på väg att motta barnaskapets ande lärde den helige Ande dem att tillbedja Fadern i sanning.

Men jag, olycklige fånge i Kristus, för mig har denna tid blivit en tid inte endast av glädje utan även av gråt och klagan. Ty många är de som i vår tid iklätt sig gudstjänandets kläder men förnekat deras kraft. Över dem som är redo att befrias genom Jesu ankomst gläder jag mig. Men över dem som talar i Jesu namn men handlar i enlighet med sina egna hjärtans och kroppars vilja gråter jag. Och över dem som uppgivits i sin ande när de betraktat tidens längd och så avklätt sig gudstjänandets kläder och blivit som vilddjur, över dem klagar jag. Ty Jesu ankomst är för dem en dom.

Men ni, mina kära i Herren, känn er själva så att ni kan känna denna tid och förbereda er att bära fram er själva åt Gud som ett välbehagligt offer. Sannerligen, mina kära i Herren, jag skriver till er såsom till insiktsfulla som förmår känna sig själva. Jag vet att var och en som känner sig själv känner Gud och hur han handlar med sina skapade verk.

Det borde vara tydligt för er att den kärlek jag har till er inte är en kroppslig kärlek utan en andlig, gudstjänandets, kärlek, ty *Gud förhärligas i de heligas gemenskap.*

Var själva beredda, medan vi ännu har någon som ber för oss, så att den eld, som Jesus kom för att tända, kan tändas i era hjärtan och så att ni kan öva er vilja och era sinnen att skilja mellan gott och ont, vänster och höger, bestående och förgängligt. Eftersom Jesus visste att djävulens makt ligger i denna världens ting rådde han sina lärjungar: *Samla er inte skatter på jorden och Bekymra er inte för morgondagen, den får själv bära sina bekymmer.* Sannerligen, mina kära, när det är lugnt stoltserar båtens styrman, men i den våldsamma motvinden visar sig styrmannens sanna skicklighet. Lär därför känna hurudan den tid är i vilken vi är. Om detaljerna i det som hör till befrielsens ord har jag mycket att säga er, *men ger man den vise ett tillfälle blir han själv visare.*

Jag hälsar er alla från den yngste till den äldste.

Översättning: Samuel Rubenson. Den helige Antonios (död 356) räknas som den främste bland ökenfäderna och har även kallats "munkväsendets fader". Tredje Antoniosbrevet föreligger här för första gången i svensk översättning. (Biografin över Antonios liv finns utgiven på Artos förlag.)

***

Oberörd av tid

Kommentar till en ökenprofets brev

Bland ökenfäderna intar Antonios den store en särställning. Som en portalfigur inleder han samlingen av tänkespråk och ständigt hänvisar de stora gestalterna till honom som sin mästare. Drabbad av evangeliet om den rike ynglingen hade han vid 200-talets slut sålt sin stora jordegendom, stigit ur samhällets ekorrhjul och istället börjat sträva efter de himmelska skatterna. Likt ett bi hade han sökt upp och sugit i sig av sin samtids andliga lärare, i bön och fasta hade han brottats med sig själv tills han för omgivningen framstod som en helig man, präglad av orubbligt lugn, oberörd av tid och genomskinlig för den gudomliga kraften. Pressad av skarorna som nu trängdes kring honom som sin profet, undergörare och ombudsman i allt andligt och världsligt, drevs han djupt in i öknen för att där finna den tystnad och stillhet som krävs för att skymta Guds ansikte, ana Guds röst.

Men tystnaden han levde av kunde inte tysta den röst han blivit, det Ord han kämpat att göra till sitt. Ur hans enkla gömställe, tre dygns vandring in i öknen, växte en hel rörelse fram, och klostret nedanför hans grotta blev med tiden ett viktigt centrum för den koptiska och etiopiska kristenheten. Innan han dog skrev han, som ett testamente, sju brev till sina lärjungar i munkkolonierna nere vid Nilen. Fåordigt men pregnant skriver han fylld av kärlek men också med viss bävan till dem han fostrat, men nu måste lämna. I avskrifter och översättningar sprids breven av vandrande munkar, inte bara i Egypten utan över hela den kristna världen. Tack vare flitiga munkar i ökenklostren, i Sinai, Syrien och Rom, är breven fortfarande tillgängliga, om än endast i fragment på koptiska, grekiska och syriska och senare översättningar till arabiska, georgiska och latin.

När Antonios skriver handlar det främst om två ting, om att vinna den rätta insikten, att förstå, och om att återfinna den ursprungliga enheten. En människa måste komma till besinning, komma till sig själv, för att kunna vända hemåt. Hon måste brottas sig själv för att lära känna sitt sanna namn, sin verkliga identitet. Först så kan hon lära känna Sanningens namn. När Gud söker människan för att befria henne ur hennes eget främlingskap antar han till sist hennes egen gestalt. Men denna kan vi inte känna utan att känna oss själva, förstå vad det är att vara en människa fullt ut. Vi måste vinna den klarsyn som gör att vi kan se när Jesus kommer till oss och befrias av hans ankomst. Att lära känna sig själv hör därför samman med att lära känna tiden, att se vad som sker i det som synes ske, att genomskåda den ondes list och de jordiska skatternas ihållighet.

Att lära känna sig själv är inte att utforska en öde ö, människan hör hemma i en gemenskap, hennes väsen är till i en ursprunglig enhet. Det är för att återsamla det som skingrats i tid och rum som Ordet tar gestalt När vi lär känna oss själva som den andliga törst vi innerst inne är, förs vi samman och upptäcker att vi är varandras lemmar. Därför är det inte som självsäker lärare och mästare Antonios framträder i breven utan som orolig älskare, rädd att mista någon av dem han älskar.

Antoniosbrevens gör vid ett första ögonkast ett väldigt enkelt intryck, nästan lite torftigt. De innehåller inget märkligt, inget originellt, inget sensationellt. Några anspelningar på välkända bibelställen, några ord om Guds frälsningsgärningar och en del, visserligen något främmande, men ändå enkla tankegångar. Men denna reaktion avslöjar bara den moderna tidens jakt efter det som är nytt, det som är spännande, häftigt och omskakande, vår omätliga törst efter upplevelser, sensationer. Antonios har inget behov av högtalare och parabolantennor, av att skrika från hustaken. Hans profetiska röst är snarare en enträgen viskning till den han älskar, en naken och flämtade låga, endast skönjbar för den som är beredd att skärpa sin blick för det enda väsentliga. Han citerar inte Skriften för att briljera med sin bibelkunskap, han lägger inte till rätta och förklarar. Nej han väver samman en hälsning där det nästan inte går att skilja mellan hans egna ord och det Ord vars gestalt han givit sitt liv att bli.

Samuel Rubenson

***

Påskan på Nya Slottet

De heliga tre påskdagarna på Nya Slottet Bjärka-Säby inleds i år den 9 april med skärtorsdagens mässa. Dagen före, onsdag kväll, firas traditionsenligt den koptiskt inspirerade helandeliturgin med biskopens invigning av helig olja.

Anmälan för dig som vill bo i Bjärka-Säby och delta i måltiderna under påskfirandet görs till: anmalan@ekibs.se

Från jord till bord...

Nytt för i år är att vi själva som kommunitet ansvarar för all mat under de heliga tre påskdagarna. Det senaste höstmötet var ett första tillfälle för denna nyordning vilket i alla bemärkelser gav mersmak. Nu planeras det för framtiden och tanken är att EKIBS matgrupp kommer att bära ansvaret för köket vid Generalkapitlet, Pilgrims höstmöte och påskfirandet. Mer om detta framöver...

Guds frid

